

COVID-19 Pandemisinde Toplumsal Gerçeğimiz: İşitme Engelliler

Our Social Reality in the Covid-19 Pandemic: The Hearing Impaired

Esra Aydın¹

Öz

2019'un sonunda Çin'in Hubei eyaleti Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve tüm dünyada hızla yayılarak 12 Mart 2020 tarihinden itibaren Dünya Sağlık Örgütü'nün pandemi olarak ilan ettiği Covid-19, tüm insanlara fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak ciddi tehdit oluşturmaktadır. Covid-19 ile birlikte sağlık ve sosyal alanda alınan tedbirler yaşam biçimimizde birtakım değişiklikler doğurmuştur. Normal hayatta iletişimde ve sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşayan işitme engelli bireyler pandemi döneminden en çok etkilenen gruplardan olmuştur. Bu derlemede işitme engelli bireylerin sağlık hizmetlerinde karşılaştıkları zorluklar ve pandeminin etkisini azaltacak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Covid-19, İşitme Engelli, Sağlık Hizmeti.

Abstract

The Covid-19 outbreak that occurred in the city of Wuhan, Hubei province of China in the late of 2019 and has spread in the whole World since 12th March 2020, was declared as a pandemic by the World Health Organization has been a serious threat for the people in terms of physical, mental psychological and social aspects. After the occurrence of Covid-19, measures taken in the health and social areas have led to a number of changes in our way of life. Hearing impaired individuals who experienced difficulties in communication and access to health care in normal life were among the groups most affected by the pandemic period. In this review, some suggestions have been presented that will reduce the effect of pandemic and challenges that hearing impaired people face with.

Keywords: Pandemic, Covid-19, Hearing Impaired, Health Care Service.

¹ Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD., ayesra578@gmail.com

Giriş

31 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan SARS-CoV-2 virüsünün sebep olduğu COVID-19 salgını korona virüslerin sebep olduğu ilk pandemi olarak tarihe geçmiştir (Dikmen, A.U., Kına, M.H., Özkan, S., İlhan, M.N., 2020).

11 Mart 2020'de ülkemizde tanımlanan ilk pozitif vaka ile birlikte giderek etkisini artıran salgın sürecinde sağlık hizmetlerine ve sosyal yaşama birçok yeni düzenlemeler getirilmiştir. Fiziksel mesafe ve maske olmak üzere gerekli önlemler kural haline gelmiştir. Getirilen bu düzenlemeler kişiler arası iletişimde bazı sıkıntılara ve işitme engelli bireylerin yaşadığı zorlukların daha da artmasına sebep olmuştur.

COVID-19 pandemi sürecinde maskenin uzun süreli kullanımı, ağzın görüntülenmesini sınırlandırıp dudak okumasını önleyici genel bir ses bariyeri görevi görmektedir (Ertugrul, S., Söylemez, E., 2020).

Gürültülü hastane ortamıyla görssel engeller birleştiğinde işitme kaybı olan bireylerin kullandığı doğal duyuşsal telafi yöntemleri işe yaramaz hale gelmektedir (Reed, N. S., Ferrante, L. E., & Oh, E. S., 2020).

Bu derlemenin amacı, engelli bireylerin sağlık bilgisine ve bakımına daha iyi erişimin savunuculuğunu yapan sağlık çalışanlarına, işitme engelli bireylerin pandemi döneminde yaşadığı zorluklara dikkat çekmek, sağlık hizmetlerine erişimin durumları, erişimi engelleyen başlıca faktörler ve erişimi artırmaya yönelik yaklaşımlar hakkında bilgi sunmaktır.

İşitme Engelliler ve Sağlık Hizmetlerine Erişim

Sağlık doğuştan kazanılmış temel insan hakkıdır ve engelli bireylerin herhangi bir nedene bağlı olmadan her koşulda sağlık hizmetlerinden yararlanması gerekmektedir. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nde de bu konuya yer verilerek tanımlanmış bir hak olduğu belirtilmiştir. Engelli bireyler sağlık eşitsizlikleri yaşayan bir nüfus olarak kabul edilmektedir (Krahn, G.L., Walker, D.K., & Correa-De-Araujo, R., 2015).

Sağlık hizmetlerine erişim bir halk sağlığı sorunu olsa da engelli bir kişinin sağlık hizmetine erişememesi sağlığını önemli derecede etkilemektedir.

Erişimin önündeki engeller arasında; sağlık hizmeti sunanların yeterli bilgi ve becerisinin olmaması, engelli kişilerin sağlığı geliştirme ve hastalık önleme hizmetlerini veya programlarını yanlış anlamaları, iletişim zorlukları ve engelli insanlar için sağlık hizmetlerine erişim hakkında yetersiz bilgi sayılabilir.

Beatty ve Dhont (2001)' un yaptığı çalışmada ise engelli bireylerin sağlık hizmetinden yararlanma memnuniyetleri, sağlık ve engellilik durumlarının ciddiyeti, erişilebilirlik ve karşılanabilirlik ile ilişkilendirilmiştir.

Engelli bireylerin sağlık profesyonellerine durumunu açıklayamaması ya da profesyonellerin engelli bireye sağlıkları konusunda bilgi aktaramaması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sağlık profesyonellerinin iletişim kuramaması bazen engelli bireyin tedavi alamamasına ya da tedaviyi bırakmasına etki etmektedir (Hoang, L., LaHousse, SF., Nakaji, MC., & Sadler, GR.,2011).

İşitme engelli bireyler gerek kültürleri gerekse eğitim seviyelerinin düşüklüğü nedeniyle sağlık profesyonellerinin verdiği bilgileri anlamada güçlük çekmekte ya da sağlık hizmetleri gereksinimleri ile ilgili düşüncelerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını etkin bir şekilde ifade edememektedir. İşaret dili kullanan işitme engelli bireyler, sağlık personelinin işaret dili ve işitme engelli kültürünü bilmemesi veya eğitim materyalinin eksikliğinden dolayı sağlık ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar (Pollard, R. Q., Dean, R. K., O'Hearn, A., & Haynes, S. L.,2009). Sağlık hizmetinin süreklilik ilkesi düşünülecek olursa bireylere ayrılan zamanın kısıtlı olması engelli bireyler ile etkin ve yeterli iletişim kurulamamasına neden olmaktadır (Mastebroek, M., Naaldenberg, J., Lagro-Janssen, A. L. & Van Schrojenstein Lantman de Valk H., 2014).

Sağlık profesyonelleri ile iletişim sorunlarına yönelik işitme engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini artırmaya yönelik yaklaşımlar;

Sağlık profesyonellerinin engelli insanlara yönelik anlayışlarını ve bakım kalitesini artırmak için tüm profesyonellere yönelik bir eğitim programı planlanması gerekmektedir. Hemşirelik ve tıp öğrencilerinin eğitimlerinde engelli bireyi anlamak, ihtiyaçlarını belirleyebilmek ve bakımını sağlayabilmek için özel eğitimler verilerek yetkin olmaları sağlanmalıdır. Örneğin; işitme engelli kişiler ile iletişim kurabilmek için sağlık alanındaki öğrencilerinin müfredatlarına işaret dili dersi eklenmelidir ve hatta sertifikalandırılmalıdır (Ten Klooster, P.M., Dannenber, G.J.-W., Taal, E., Burge, G., Rasker, J.J.,2009). Her hastanede en az bir işaret dili bilen sağlık çalışanının olması tercümanlık hizmeti verilmesinde ve danışanın haklarının savunulmasında etkin olabilir. Ayrıca, sağlık kuruluşlarında engelli bireylerin muayene süreleri artırılarak etkin bakım sağlanabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Covid-19 salgınıyla tüm dünyada sosyal ve sağlık alanında getirilen yeni düzenlemeler işitme engelli bireyler için yaşamı daha da zorlaştırmıştır. Salgını işitme engelli bireyler için daha kolay hale getirebilmek ve hayatlarında stres ve üzüntüye sebep olmamak için etkili iletişim yöntemleri kullanılmalıdır. Cihaz yardımıyla işiten bireyler için bağırarak yerine yavaş ve belirgin konuşma, bilgiyi tekrar etme yerine farklı kelimelerle anlamı koruyarak aktarma, dudak okumaya müsait maskeler, işitme engelli bireylerin anlayacağı şekilde oluşturulmuş eğitim materyalleri, teknoloji kanalları kullanımı, hasta bilgilendirici işaretlerin kullanımı gibi kolaylaştırıcı önlemler alınabilir. İşitme engelli bireylerin sağlık okuryazarlığının artırılması yönünde çalışmalar yapılabilir. Hastaneler işaret dili tercümanı ile hizmet kapasitesini artırabilir.

Kaynakça

- Dikmen, A. U., KINA, M. H., Özkan, S., & İlhan, M. N. (2020). COVID-19 epidemiyolojisi: Pandemiden ne öğrendik. *Journal of biotechnology and strategic health research*, 4, 29-36.
- Binay, K. Covid-19 Pandemi Sürecinde İşitme Kayıplı Bireylere Yaklaşım. *Selçuk Sağlık Dergisi*, 1(Covid-19 Özel), 54-61.
- Ertugrul S, Soylemez E. Explosion in hearing aid demands after Covid-19 outbreak curfew. *Eur Arch Otorhinolaryngol*. 2020 Aug 1:1-2. doi: 10.1007/s00405-020-06246-7. Epub ahead of print.

- Reed, N. S., Ferrante, L. E., & Oh, E. S. (2020). Addressing Hearing loss to Improve Communication during COVID -19 Pandemic. *Journal of the American Geriatrics Society*. doi:10.1111/jgs.16674
- Krahn, GL., Walker, DK., & Correa-De-Araujo, R. (2015). 'Persons with disabilities as unrecognized health disparity population'. *American Journal of Public Health (AJPH)*, 105, 198-206. <https://ajph.aphapublications.org/doi/pdf/10.2105/AJPH.2014.302182>
- KARATANA, Ö., & Kamer, G. Ü. R. Engelli Bireylerin Sağlık Hizmetlerine Erişimi ve Engelleri. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 43-53.
- Banskota, S., Healy, M., & Goldberg, E. M. (2020). 15 Smartphone Apps for Older Adults to Use While in Isolation During the COVID-19 Pandemic. *Western Journal of Emergency Medicine*, 21(3), 514.
- Beatty, PW., Dhont, KR. (2001). 'Medicare health maintenance organizations and traditional coverage: perceptions of health care among beneficiaries with disabilities'. *Arch Phys Med Rehabil.*, 82 (8), 1009-1017. [https://www.archives-pmr.org/article/S0003-9993\(01\)64880-9/fulltext](https://www.archives-pmr.org/article/S0003-9993(01)64880-9/fulltext)
- Pollard, R. Q., Dean, R. K., O'Hearn, A., & Haynes, S. L. (2009). 'Adapting health education material for deaf audiences'. *Rehabilitation Psychology*, 54(2), 232-238. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19469615>
- Mastebroek, M., Naaldenberg, J., Lagro-Janssen, A. L. & van Schrojenstein Lantman de Valk H. (2014). 'Health information exchange in general practice care for people with intellectual disabilities – a qualitative review of the literature'. *Research in Developmental Disabilities* 35(9), 1978-1987. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24864050>
- Ten Klooster, P.M., Dannenber, G.J.-W., Taal, E., Burge, G., Rasker, J.J. (2009). 'Attitudes towards people with physical or intellectual disabilities: nursing students and non-nursing peers'. *J. Adv. Nurs.* 65 (12), 2562-2573. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19941543>
- Hoang, L., LaHousse, SF., Nakaji, MC., & Sadler, GR. (2011). 'Assessing deaf cultural competency of physicians and medical students'. *Journal of Cancer Education: The Official Journal of the American Association for Cancer Education*, 26(1), 175-182. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3041910/>
- West, J. S., Franck, K. H., & Welling, D. B. (2020). Providing Health Care to Patients with Hearing Loss during COVID-19 and Physical Distancing. *Laryngoscope Investigative Otolaryngology*. doi:10.1002/lio2.382